

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Факултет спорта и физичког васпитања

ЗАВРШНИ РАД

**Настанак и рад спортског часописа
"Звезда ревија" (1961-2013)**

Кандидат:
Јелена Давидовић

Ментор:
ред. проф. др Слађана Мијатовић

Београд, 2013.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Факултет спорта и физичког васпитања

ЗАВРШНИ РАД

Настанак и рад спортског часописа "Звездина ревија"
(1961-2013)

Кандидат:
Јелена Давидовић

1. Ментор:
ред. проф. др Слађана Мијатовић

2. Члан:
доц.др Дарко Митровић

3. Члан:
асист.мр Жељко Рајковић

Мишљење о раду:

Београд, 2013.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
2. ПРЕДМЕТ РАДА.....	5
3. ЦИЉ РАДА.....	6
4. МЕТОД РАДА.....	7
5. НАСТАНАК И РАД СПОРТСКОГ ЧАСОПИСА "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" (1961-2013).....	8
5.1. НАСТАНАК "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ".....	8,9,10
5.2. ПРВИХ ДЕСЕТ ГОДИНА СПОРТСКОГ ЧАСОПИСА "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" (1961-1972).....	11,12,13
5.3. НАЈСВЕТЛИЈИ ТРЕНУЦИ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ"(1972-1989)	14,15,16
5.4. "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" У ПЕРИОДУ ОД 1990 ДО 2000. ГОДИНЕ.....	17
5.5. "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" У ПЕРИОДУ ОД 2000. ДО 2013. ГОДИНЕ.....	18
6. АКЦИЈЕ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ".....	19,20,21,22,23
7. САРАДНИЦИ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ".....	24,25,26,27,28,29
8. ЗАКЉУЧАК.....	30
9. ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ.....	31

.

1. УВОД

"Звездина ревија" је часопис који је у целости посвећен спортском друштву Црвена звезда и као такав, једини је представник те врсте у нашој земљи. Најстарији је на Балкану и један од листова са најдужом традицијом у Европи. У овом листу, који излази дуже од 50 година, могу се наћи подаци о свим секцијама црвено-белих и резултатима који се у оквиру овог друштва постижу, као и занимљивости које обичним читаоцима нису доступне у осталим средствима информисања.

Иако "Звездина Ревиија" званично и без прекида излази од 18. марта 1961. године, први број овог листа, заправо, настао је практично када је основано и спортско друштво, 1945. године. Излазила је кратко, поново обновљена 1953. године, да би трајала до 1955. Од тада је настао својеврстан празан простор у информисању навијача Црвене звезде о достигнућима њених спортиста, те се с тога, овај лист поново и званично покреће 18. марта 1961. године. И од тада непрестано излази. У ових 52 године, лист и његови чланови сусретали су се са бројним невољама и недаћама, али су, упркос свему опстали и и даље информишу и увесељавају све навијаче једног од најуспешнијих спортских друштава у нашој земљи.

2. ПРЕДМЕТ РАДА

Предмет овог рада је приказати када је, како и зашто настао часопис "Звездина ревија" и да се представи начин на који је овај лист функционисао од првог броја објављеног 18. марта 1961. године, па све до 2013. године.

3. ЦИЉ РАДА

Циљ рада је да се на основу прикупљених историјских извора анализирају вести у часопису "Звезда Ривија"

4. МЕТОД РАДА

За израду овог рада коришћен је историјски метод. Извршено је прикупљање текстова у и о "Звездиној ревији", који су послужили за анализу. Прикупљање свих података било је релативно једноставно јер се у архивама листа, као и самог спортског друштва Црвена звезда, могу наћи сви бројеви овог листа, од првог до последњег.

5. НАСТАНАК И РАД СПОРТСКОГ ЧАСОПИСА "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" (1961-2013)

5.1. ПРВИ БРОЈ СПОРТСКОГ ЧАСОПИСА "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" (1961.ГОДИНА)

Часопис "Звезда ревија" који је у целости посвећен спортском друштву Црвена звезда, настао је исте године када је ова спортска организација и основана, 1945. С обзиром на начин на који је покривао све догађаје у вези са црвено-белима, и извештавао са истих, овај магазин је заправо једна врста хроничара историјских догађаја у нашем спорту. "Звезда ревија" је јавно гласило свих спортских клубова који наступају под именом Црвена звезда, а у овом тренутку их је 26. Првобитна "Звезда ревија" је излазила јако кратко, да би њен рад био обновљен 1953.године, али је потрајала само до 1955.године. Редовно је овај лист почео да излази тек 1961. године и зато се, заправо, за први званични број управо узима тај, штампан 18. марта 1961. године. Та "Звезда ревија" је штампана у "Политици" на осам страна великог формата у виду полумесечника, а као главни уредник био је потписан легендарни фудбалер Звезде Рајко Митић. У њему су своја виђења игре, догађаје и све у вези са Црвеном звездом изнели велики спортисти и тренери тога времена - легендарни доктор Аца Обрадовић је писао о осигурању играча, тада млади и перспективни тренерски стручњак Миљан Миљанић писао је о пионирима које је у то време тренирао, доајен новинарства Љубомир Вукадиновић изнео је своја запажања о фудбалу, док је Љуба Ловрић изнео своју причу о Бори Костићу, најбољем голгетеру Црвене звезде икада. Тај јединствени први број одштампан је у 25 хиљада примерака и сви до једног су били распродати, услед чега је тадашње уредништво листа морало да се извињава свима онима који нису успели да га набаве.

Осим спортова који су и данас најпопуларнији у Србији - фудбала, кошарке, атлетике, рукомета... у овом часопису су се тада нашли и текстови посвећени боксу, шаху, хокеју, рвању. Посебно место је заузела прича о женској секцији кошаркашког клуба, и гест тадашњег председника те секције Предрага Сарића, који је кошаркашицама у знак захвалности за постигнуте резултате поклониио златне часовнике и то у име фудбалског клуба.

У уводнику на насловној страни уредништво листа, на челу са Рајком Митићем, обратило се тадашњој "звездашкој" јавности са намером да објасни разлоге поновног покретања листа. *"Звезда ревија долази да попуни празнину насталу оног тренутка када су прекинуте нити писане речи које су везивале Звезду са хиљадама њених спортиста и пријатеља спорта. Покреће се са жељом да се, колико се може, надокнади оно што се изгубило, да ојача снагу, која је од оснивања Црвене звезде била основна, најјача залога свих њених досадашњих успеха."* -

стајало је, између осталог у уводнику који је потписао Слободан Нешовић, тадашњи први потпредседник спортског друштва Црвена звезда. Жеља свих оних који су у то време писали и радили за овај лист била је да омогуће свим поштоваоцима Црвене звезде да постављају питања и да на њих добијају одговоре, или износе своје предлоге и мишљења о тадашњим проблемима. Интересантна је и прича која се тичала начина на који је Црвена звезда добила своје име, а која је такође нашла место у првом броју "Звездине ревије". Наиме, на оснивачкој скупштини спортског друштва повела се расправа о будућем имену друштва, а онај који је добио највише овација био је предлог да се зове "Звезда", на шта је само придодат придев "црвена" - "Ако је већ Звезда, нека буде црвена" - закључено је на том састанку.

Први број 1961. године (насловна страна)

Исечци из првог броја "Звездине ревије"

Страна посвећена тадашњим спортистима

5.2. ПРВИХ ДЕСЕТ ГОДИНА СПОРТСКОГ ЧАСОПИСА "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" (1961-1972)

Интересантно је да су већ у другом броју овог магазина читаоци могли поближе да се упознају са својим љубимцима, па је тако већ на уводним странама могао да се нађе занимљив текст о Бранку Зебецу, који је објаснио да у слободно време воли да слика и како планира да направи изложбу, а објављена је и велика фотографија Виторија де Сике, коју је он посветио свим спортистима највећег спортског друштва на овим просторима. Доктор Аца Обрадовић је и у каснијим бројевима имао своје место на страницама "Звездине ревије", а један од најзанимљивијих текстова, који и данас може да парира актуелним "новинарским перима", свакако је онај објављен у четвртом броју, када је повео својеврсну дебату о томе да ли и на који начин треба награђивати фудбалере. "Звездина ревија" никада у својој 52 године дугој историји није заборављала своје читаоце и поштоваоце, пре свега велике звездаше, тако да не чуди податак да је уредништво листа у 15. броју велику пажњу посветило једином нашем нобеловцу Иви Андрићу, коме су несебично честитали управо добијено престижно признање. Андрић је, иначе, био чест гост на кошаркашким утакмицама црвено-белих.

Интересантно је да се у броју 55, од 17. августа 1963. године најављује велико отварање стадиона фудбалског клуба Црвена звезда (који управо овог септембра 2013. године слави свој 50. рођендан) и то утакмицом тог клуба са хрватском Ријеком. Стадион је у то време могао да прими 70.000 гледалаца, а кроз текст су читаоци упознати са током градње и изгледом објекта.

"Звездина ревија" број 55

Од првог објављеног броја, па све до броја 112 лист је излазио на великом формату и то у виду полумесечника, али се од овог броја он смањује, повећава се број страна и престаје се са праксом полумесечног излажења и прелази се на месечник. Касније, тај мали формат поново бива замењен већим, али је најважнија промена која се догодила везана за први мај 1972. године када је изашао први број овог магазина у боји.

Што се уредништва листа тиче, опште позната чињеница је да се као главни уредник у првом броју "Звездине ревије" потписао легендарни фудбалер Црвене звезде Рајко Митић, који се на то место чак једном и вратио, и то уочи 35. рођендана спортског друштва. Главни уредник од броја 98 био је Слободан Тошић, кога је на том месту наследио доајен српског новинарства Љубиша Вукадиновић. Јубиларни 100. број изашао је 1965. године, а на насловној страни је писало да је редакцијски одбор "Ревиије" од првог броја самосталан и да је основна тежња листа обављање пропаганде спортског друштва, као и успостављање што ближег контакта Црвене звезде и њених навијача.

Јубиларни 100.број

"Звездина ревија" број 196

5.3. НАЈСВЕТЛИЈИ ТРЕНУЦИ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ" (1972-1989)

Своје најсјајније тренутке часопис "Звездина ревија" доживео је седамдесетих и осамдесетих година прошлог века. Наиме, 1972. године дошло је до прекретнице у штампању листа, који се од тог тренутка штампа у боји, што га је у то време чинило јединим спортским листом на Балкану штампаним у колору. Тадашњи главни уредник листа Љубиша Вукадиновић навео је тада да је обилазећи свет запазио да сви велики клубови своје клупске часописе издају у најсавременијим графичким условима, па се зато и залагао да "Звездина ревија" излази два пута месечно на 16 колорних и 16 црно-белих страна.

Од 1972. године, осим што се покренуо колорни магазин, поново се прешло на петнаестодневну динамику излажења. Од 1977. године, када је "Звездина ревија" прешла под јурисдикцију "Гласа", лист по други пут почиње да излази једном месечно, са измењеном "главом", која се такође мења и од броја 268. Током 1984. ово јединствено "црвено - бело гласило" поново мења "главу", да би она у последњих десетак година остала на "свом месту", а "Звездина ревија" препознатљива на свим меридијанима.

Што се тиче тиража, и он је варирао, зависно од тога у каквим се условима радило, па самим тим ни не чуди податак да је највише примерака штампано управо "златних" седамдесетих, док је сходно ситуацији у земљи, најмањи број издатих "комада" управо у данашње време. Наиме, тих седамдесетих година штампан је тираж од 30.000 примерака, од чега се продавало око 25.000. Осамдесетих је тираж смањен на 25 хиљада, од чега је продавано између 15 и 20 хиљада, да би деведесетих дошло да наглог пада и силазне путање. У том периоду постојала је и месечна претплата на "Звездину ревију", па се на тај начин лист продавао и широм света, од Аустралије до Јужне Америке.. У то време највећи број продатих примерака бележен је у Книну, Бенковцу, Тузли, Патрини.

Исечак из "Звездине ревије" (1999)

"Звездина ревија" број 61

"Звездина ревија" број 280

"Звездина ревија" број 242

Током осамдесетих "Звездина ревија" је поново мењала "главу", а након десетогодишње сарадње са "Гласом" сели се у БИГЗ. Те године добила је и новог уредника, седмог по реду, а он се огледао у лику и делу Мирка Стаменковића.

Поводом 400.броја није приређена никаква посебна "фешта", већ су се наслућивала тешка времена која су следила. Једно време лист је чак излазио и у оквиру "Спортског журнала", а као главни уредник потписивао се тадашњи генерални директор СД Милан Томић, док су извршни уредници били Милан Блешић и Александра Вујичић.

Ваља напоменути и то да је управо у овом часопису објављен један од последњих текстова Љубише Вукадиновића (1973). Од броја 205 вршилац дужности је Милош Маринковић, а од броја 221 лист се штампа у "Гласу" и тако је било у периоду од 1977. до 1987. Поново је установљено једномесечно штампање, док за главног уредника бива постављен Мирољуб Стојковић. Јубиларни 300. број изашао је септембра 1980.

Насловна страна јубиларног 300.броја

Јубиларни 400.број

5.4. "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" У ПЕРИОДУ ОД 1990. ДО 2000. ГОДИНЕ

Крајем осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог века долази до ратова на простору бивше Југославије и распарчавања земље. Од некадашње СФРЈ данас је остала само Република Србија. Сходно томе, као и већина средстава јавног информисања, и "Звездина ревија" је претрпела значајне промене, углавном у негативном смислу. Криза морала и правих вредности већ дужи низ година, а могло би се рећи и деценију - две, потреса ове просторе, па тако ретко када праве ствари и праве вредности добијају на значају у оној мери колико је то потребно. Ни "Звездина ревија" није изузетак. Распадом земље долази и до наглог пада тиража, услови у којима се лист штампао и продавао бивали су све гори и гори, а функционисање магазина све теже и теже. Међутим, колико год да је било тешко, понекад и немогуће радити, треба напоменути и то да никада није долазило до прекида у штампању овог листа, да "Звездина ревија" пуне 52 године континуирано излази и окупира пажњу свих поштовалаца црвено - бее фамилије. Некада је тај континуитет значио и два броја за месец дана, некада су поједини месеци због разних потешкоћа били и прескакани, али најважније је да никада није било обуставе рада, па чак ни у најгоре време, деведесетих година, када су "беснели" ратови на простору некадашње Југославије.

Од свих декада, најтеже време за функционисање свакако је био период од 1990. године, када је "Звездина ревија" пут до трафика и руку и очију читалаца пре свега налазила захваљујући штампарији "Колор прес" из Лапова. Наиме, представници штампарије су једном недељно долазили у Београд, тада прикупљали податке и онда цео материјал носили у Лапово, тамо га припремали и штампали. И тако пуних пет година.

Како се рат ширио и земља смањивала, тако је и "Звездина ревија" штампана у све мањем тиражу, да би од 2000. године на овамо тај број био сведен на свега 2.000, од чега бива продато око 1.000 комада.

Нови период у животу "Ревиие" настаје прославом педесетог рођендана Спортског друштва Црвна звезда (1995. година), када за првог човека новине бива постављен Милош Маринковић. Лист је добио нови изглед, а саму срж новине су чинили многобројни млади новинари-сарадници.

5.5. "ЗВЕЗДИНА РЕВИЈА" У ПЕРИОДУ ОД 2000. ДО 2013. ГОДИНЕ

У односу на "ратне" деведесете године двадесетог века, период од уласка у нови миленијум, од 2000. године, па све до данашњих дана, много је позитивније утицао на рад часописа. Иако сам тираж листа не оправдава ове речи, потребно је напоменути да се у последњих неколико година, заправо од 2006. године, када је спортско друштво Црвена звезда славило 61. рођендан, "Звездина ревија" може наћи и на интернету у виду ПДФ формата, при чему је омогућено бесплатно "скидање" садржаја, па је на тај начин и бројка од 1.500 продатих примерака донекле и разумљива. .

У последњој деценији место главног уредника резервисано је за Зорана Аврамовића, који је на то место дошао уочи излажења јубиларног 500. броја, док је извршни уредник Милан Блешић.

У петој декади излажења часопис "Звездина ревија" је прославио и два јубилеја - 500. и 600. број, који су штампани марта 2000. године и октобра 2011. године.

Јубиларни 500. број (2000. година)

Јубиларни 600. број (2011. година)

6. АКЦИЈЕ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ"

У историји "Звездине ревије" постоји неколико акција које се протежу практично кроз читаве 52 године, колико лист и постоји. Оно по чему се овај спортски магазин издваја у односу на остале и по чему јесте јединствен и оригиналан јесу избори који се организују деценијама уназад, а од којих су свакако најзначајнији:

1. Избор за најбољи спортски пар године (спортиста и спортисткиња године)
2. Избор за фотографију године
3. Избор за спортисту века
4. Специјална награда "Ревиие"

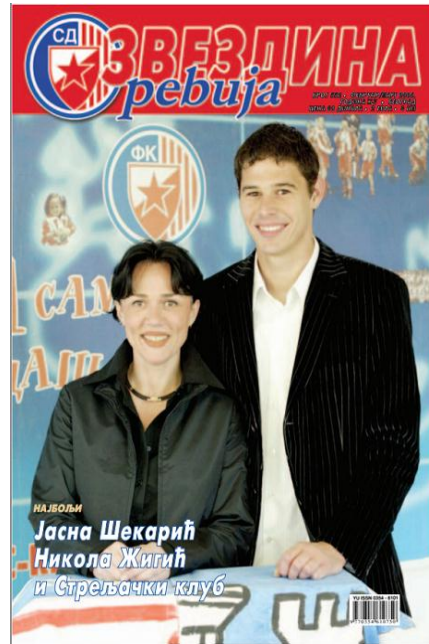
1. ИЗБОР ЗА СПОРТСКИ ПАР ГОДИНЕ - је акција која се спроводи од 1965. године, па све до данашњих дана, и практично је најстарија и најоригиналнија на овим просторима. Овај избор подразумева бирање мушког и женског спортисте Спортског друштва који је у години иза остварио најбоље и најзапаженије резултате. У мушкој конкуренцији без премца је легенда Црвене звезде и европског фудбала Драган Џајић, који је ово признање освајао пет пута, док га следи некадашњи атлетичар Драгутин Топић (четири). Код дама је неприкосновена стрелкиња Јасна Шекарић, која се титулом најбоље окитила чак 11 пута, док јој у новијој историји полако "прети" колегиница по пиштољу Зорана Аруновић, која је до сада бројала до три. Што се тиче бивших спортисткиња издвајала се Снежана Зорић са шест награда.

НАЈБОЉИ СПОРТИСТИ ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ 1965.-2012.		
1965. Вера Јефимијадес - Владимир Цветковић	1981. Зорица Ђурковић - Владимир Петровић	1997. Јасна Шекарић - Драгутин Топић
1966. Мирјана Раденковић - Драган Џајић	1982. Јованка Марковић - Љубомир Љубојевић	1998. Бојана Трајковић - Миленко Топић
1967. Снежана Зорић - Драган Џајић	1983. Милева Боринчевић - Ненад Стекић	1999. Бојана Трајковић - Жељко Танасковић
1968. Снежана Зорић - Драган Џајић	1984. Софија Пекић - Милан Калина	2000. Јасна Шекарић - Горан Буњевчевић
1969. Вера Јефимијадес - Драган Џајић	1985. Снежана Голубић - Слободан Живојиновић	2001. Јасна Шекарић - Драган Перић
1970. Вера Јефимијадес - Драган Џајић	1986. Дијана Иштвановић - Јовица Цветковић	2002. Ања Спасојевић - Немања Видић
1971. Снежана Зорић - Љубодраг Симоновић	1987. Анђелија Арбутина - Драган Стојковић	2003. Јелена Јанковић - Дејан Брђовић
1972. Снежана Зорић - Милан Лазаревић	1988. Анђелија Арбутина - Драган Стојковић	2004. Јасна Шекарић - Марко Пантелић
1973. Снежана Зорић - Зоран Славнић	1989. Анђелија Арбутина - Драган Стојковић	2005. Јасна Шекарић - Никола Жигић
1974. Снежана Зорић - Ненад Стекић	1990. Анђелија Арбутина - Драгутин Топић	2006. Јасна Шекарић - Милан Гуровић
1975. Катарина Јовановић - Ненад Стекић	1991. Јасна Шекарић - Дејан Савићевић	2007. Ивана Исаиловић - Драган Јовановић
1976. Љиљана Стојимировић - Зоран Славнић	1992. Јасна Шекарић - Драгутин Топић	2008. Јасна Шекарић - Томислав Докић
1977. Софија Пекић - Ненад Стекић	1993. Гордана Богојевић - Илија Ивић	2009. Стефана Вељковић - Немања Бјелица
1978. Зорица Ђурковић - Ненад Стекић	1994. Јасна Шекарић - Драгутин Топић	2010. Зорана Аруновић - Милош Терзић
1979. Вукица Митић - Владимир Милић	1995. Јасна Шекарић - Игор Бутулија	2011. Зорана Аруновић - Михајло Митић
1980. Зорица Ђурковић - Владимир Петровић	1996. Станка Савчић - Рајко Јокановић	2012. Зорана Аруновић - Драган Јовановић

Списак награђених спортиста и спортисткиња

"Звезда ревија" број 560 (2006)

"Звезда ревија" број 552 (2005)

Најбољи у 2010. години

Најбољи у 2012. години

2. ИЗБОР ЗА ФОТОГРАФИЈУ ГОДИНЕ - познато је да су за "Звездину ревију" фотографисали најбољи фотографи са ових простора, као и са простора бивше велике Југославије, па чак и они који лично и нису били навијачи Звезде. С тога се 2001. године уредништво листа одлучило да награди најбољу "фотку" икада објављену у листу. Жири су сачињавали сликарка Биљана Вилимон, један од најбољих фотографа икада Томислав Петернек, уредник фотографије у дневном

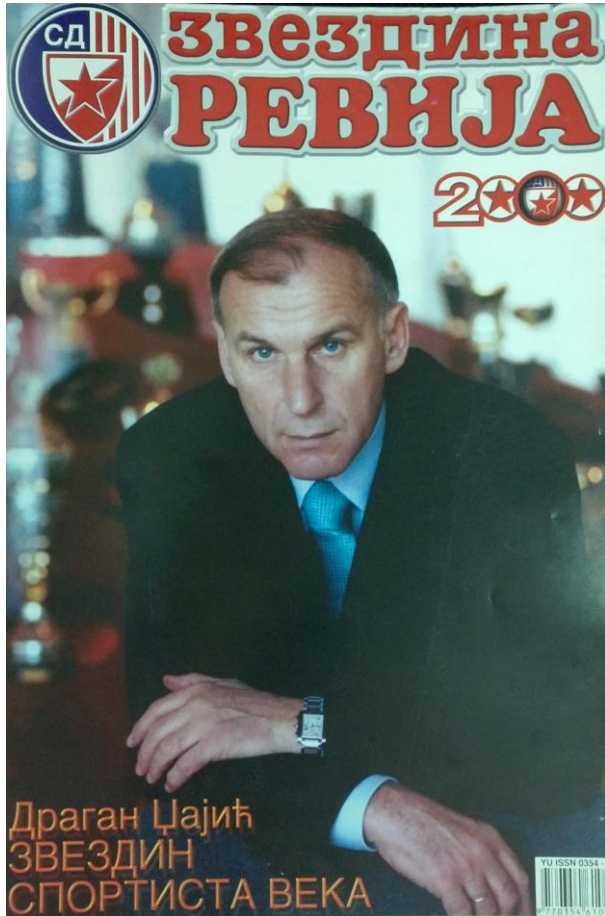
листу "Спорт" Душан Бабовић и тадашњи тренери фудбалског и кошаркашког клуба Славољуб Муслин и Мирослав Николић. Победу је однела фотографија Мише Вукадиновића "У милиметар", док је специјално признање припало Николи Скендерији за фотографију "Питање" на којој је девојчица у црвено-белом дресу (игром случаја то је данас позната глумица Мирка Васиљевић).

Награђена фотографија Н.Скендерије

3. ИЗБОР ЗА СПОРТИСТУ ВЕКА - очекивано, та награда је отишла садашњем председнику фудбалског клуба Драгану Џајићу. У анкети која је трајала током целе 2000. године, учествовало је мало мање од хиљаду Звездаша, а у конкуренцији Јасне Шекарић, Рајка Митића, Драгана Стојковића и осталих великана, Џајић је

однео убедљиву победу са 669 гласова, у односу на 34, колико је имала Шекарићева као другопласирана.

Насловна страна "Звездине ревије" посвећена Звездином спортисти века

4. СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА "РЕВИЈЕ" - ова награда је установљена како би се редакција "Ревиије" на неки начин одужила свим људима, било да су спортисти или личности из сасвим друге бранше, а који су несебично помагали и били ту у дугој историји листа. Зато се сваке године уручује признање ономе ко је највише допринео у претходној години да се "Ревиија" развија све више. Прва Специјална награда је отишла у руке Владимира Цветковића, док је други пут то признање припало власнику штампарије "Колор прес" Радомиру Којићу. Трећи пут "ленту" је купио Драган Џајић, док је четврта припала Миливоју Стаматовићу, дугогодишњем председнику Спортског друштва.

Ваља поменути да је у "Ревиији" давних година, када је садашњи фудбалски стадион изграђен, спроведена анкета о ибору имена за ову грађевину, а вољом већине одабран је назив "Маракана". То се догодило у броју 74, а своје мишљење износили су многи спортски, културни и друштвени радници. Стигло је укупно 385 предлога (између осталих стадион Тито, стадион Југославија, стадион Авала...), а чувени Матија Бећковић је по том питању рекао: "Народ је измислио име Маракана и оно ће остати, допало се то некоме или не. Народ је и овога пута вероватно у праву..."

7. САРАДНИЦИ "ЗВЕЗДИНЕ РЕВИЈЕ"

У 52 године дугој историји овог листа, многи знаменити људи овог и оног времена објављивали су своје текстове у "Ревиви", износили своје ставове, објашњавали своја запажања, критиковали, хвалили... Они најпознатији, у сфери књижевника свакако су Добрица Ћосић, Матија Бећковић, Љубивоје Ршумовић, Давид Албахари, Момо Капор, Марко Видојковић...од глумаца издвајају се Љуба Тадић, Љубиша Самарцић, Светлана Бојковић, Тања Бошковић, Миодраг Андрић, екипа "Отписаних" Иван Бекјарев, Воја Брајовић, Александар Берчек, Драган Николић, Злата Петковић... Међу радио и телевизијским коментаторима и новинарима то су Марко Марковић, Стефан Грубач, Дејан Патаковић, Синиша Божовић, Милојко Пантић, Илија Ковачић...

Што се тиче новинарске бранше, највећа имена спортског новинарства, специјалисти за поједине спортове, имали су своје колумне у "Ревиви", а један од њих је и легендарни загребачки представник "седме силе" Перо Златар, а неретко своје место на страницама Звездиног часописа имао је и понеки партизановац. Данас, три уредника дневних новина "Блиц", "24 сата" и "Спортски журнал" пишу историју овог јединственог спортског часописа.

Интересантно је да су и многи спортисти писали својеврсне дневнике са бројних путовања, па су тако читаоци "Ревиве" имали на увид како се спортисти припремају у Аустралији, Јужној Америци...Један од оних који су се међу првима опробали као новинари, био је кошаркаш Мирољуб Мице Стојковић, који је касније постао и главни уредник листа. Године 1964, прве редове је исписао и сам Драган Џајић, коментаришући своју каријеру и приватан живот.

Један од најпознатијих дневника спортиста свакако је онај некадашњег фудбалера Звезде Митра Мркеле, који је читаоце овог часописа извештавао како протиче осмодневна турнеја његовог клуба по Енглеској и Ирске, како су дочекани, услужени, каква је храна, терени....

МИТРА МРКЕЛА У СВОМ ДНЕВНИКУ СА ОСМОДНЕВНЕ ТУРНЕЈЕ ПО ЕНГЛЕСКОЈ И ИРСКОЈ ИЗНОСИ ДЕТАЉЕ О СЈАЈНОЈ ПОБЕДИ ПРОТИВ МАНЧЕСТЕРА, ПРИЈЕМУ КОД ОСТРВЉАНА И ЈОШ МНОГО ЗАНИМЉИВИХ ЗАПАЖАЊА...

ИСПРАТИЛИ НАС КАО СВОЈЕ

УТОРАК, 20. ЈАНУАР 1987. – Полетели смо за Лондон по кристално чистом небу иако је, само неколико часова раније, све било неизвесно због снега који је падао у „домалим“ пакулама. Већ у авиону неки играчи су почели са се преселишавњу из енглеског, односно да показују шта смо научили на часовима на нашем стадиону.

Са лондонског аеродрома Хитроу, одмах смо аутобусом кренули за Манчестер. За три часа возе, посматрали смо аутомобиле, падајући се због чега се код њих вози левом страном и, услед незнајности, помало страховали од сулара. По доласку, Висовић нам је рекао: „Братите часовнике за један сат у назај, јер од данас се равнамо по енглеском времену. Спремите се за ужицу, а потом следите тренинг у сали“. Сви смо помало гунђали у себи зашто опет у затворском, пошто смо од почетка зимских припрема највећим делом радиле у нашој сали, на нам се тако реди окупачи. Али кад смо ушли, имали смо и да видимо. Сала је била првама фудбалска, дугачка 70 метара, са великом головима и вештачком травом. Олушавили смо се. После тренинга, Бошча Туровског и мене један фотопортрет је хто да фототрафиса са кишобраном на којем је писало „Шарп“. Неко од играча је добио: „Тражите лову за рекламу“. Одмах смо то пренели фотопортрету, а он је одговорио да ће нам донети по две слике. Били смо задовољни и са тим.

СРЕДА, 21. ЈАНУАР. – Историјално очекујемо меч са Манчестер јунајтедом. Једва чекамо да видимо Ола Траффорд, чувени храм фудбала. Ујутро, после до ручка, добили смо дневнике, а један играч (нећемо му поменати име) пита: „Колика је цена енглеског франка?“ Тиме нам је скрпено пакују се у таквице јер смо се мало шалили на речу „вотер“ „доказивање“ мушта. Нист Ола Траффорд смо дошли два часа раније. Погледали смо терен и обилили на дивне трибине. У просторијама Клуба, Мат Бесби и Боби Мартон, наше легенде, евокали су успомене на оне турнеје и све лепе тренутке из сусрета са Звездом, а онда су даровали госте, да би, са наше стране, поклонилима узвратили Драган Шаћо и Владимир Цветковић. Утакмицу смо веома добро играли и победили голем Јанковић, три минута пре краја. Акција је кренула од Павловића, који је спретио прена голу и кад се мистично учинило да ће се сам покушати да реши, он је лепо пронашао Јанковића који је, изменивши дупли пас са Цветковићем, непотретишно шутирао. Играли смо у формацији 4-4-1, са Борманом и Зораном у шпизу. Одбрана је добро функционисала, а нарочито у првих 20 минута другог полувремена кад су играчи Манчестера нападнали као ошале.

The main to watch tomorrow - Miroslav and Miroslav. Miroslav, who scored against Manchester United last week, showed his skills at training as United played against the team.

BUILD-UP FOR EUROPEAN CUP
RED STAR HAVE REAL CLASS!
DERRY CITY FANS have a great opportunity to see the great Red Star team in action.

УГЛЕД И ПУБЛИЦИТЕТ: У Дери Ситију Црвена звезда се чени као Ред

Пошто су се „бесе“ издувале, растачоо се на следећи ред и крину је замишља на крају. Манчестером навијачи (20.000) испратили су нас хорским понављањем резултата, што чине само кад њихови љубимци побеђују! То је било највеће признање звездашима за победу на стадиону где се гост ретко сладио. Кад се зна да су ове вечери боје Манчестера бранили Скрапан, шкотски интернационалац, Јаспер Олсен и Симеон, дански репрезентативац, Вајтсајд, велзета репрезентације Северне Ирске и Стејлтон из Републике Ирске, онда није чудно што је наша победа однекула у овалашној јавности. Новине су Звездану имену неколико дана величале, а енглески играчи су се распитивали да ли Жарко Туровић увек толико трчи и колико има година.

ЧЕТВРТАК, 22. ЈАНУАР. – Лопа је кад се победи. Сви смо задовољни, насмејани. Добили смо само сат и по времена за куповину, али ипак смо стигли да потрошимо све дневнике. После тога смо отишли на Олд Траффорд да

грешке играчима не звижики. По повратку у хотел, чекала нас је вест да смо извели Ред на жребању у Келну. Раши (Славо) Радонковић, који је до почетка пута предлађао Шпаније пресио је поновио: „Шта сам вам рекао“. Сви смо једногласно да је Ред најбољи противник, али сви без изузетка верујемо да и он може да се победи.

НЕДЕЉА, 25. ЈАНУАР. – Путujemo за Београд, на последње две утакмице на турнеји. На аеродрому смо проишли кроз супер-контролу, док смо на путу до хотела, били окружени полицијом и војском. У једном тренутку су нас зауставили и прегледали аутобус, али смо ипак, у добром расположењу, стигли у хотел који је доста удаљен од аеродрома. Данас немамо тренинг. Одма-рамо се за сутрашњи сусрет са Глентораном.

ПОНЕДЕЉАК, 26. ЈАНУАР. – Нико, бар за нас, на овој турнеји није нас овако лепо дочекао као становници Лондонерија, градина крај Београда. У хотел у који смо смештени, због нас долази више људи него икад раније. Јутрос нас је прихватио и грађански и у српачку добродошлицу, предао нам плакату града. Васовић, Туровског, Цветковића и мене су сликали за насловне стране локалних листова. Увече смо у Београду одиграли утакмицу против Гленторана, шампиона Ирске у протеклој сезони. Резултат је био 1:1. Нисмо поновили добру игру из сусрета у Манчестеру. У првом делу смо играли мањко и доста слабо, да би у другом заиграли много боље. Пикси и Бора су погодили стварице. Кривокапићев аутогол је допринео Ирдина, а Стојковићев онтар, пријеман ударци из шеснаестера, наше изданавање.

СРЕДА, 28. ЈАНУАР. – Захваљујући још једна утакмица – против Дерби Каунтија, некада познатог енглеског провиогила, тренутно члана друге дивизије. Тиме нам је отпао исплаћивани повратак за четвртак, ујутро смо се Београду, али смо свесни да нам више јаких утакмица доноси и бољу припремљеност. Данас смо одиграли меч против ирског првака Дрете лите – Дери Ситија и победили са 3:0, у преданом амбијенту, преа 15.000 гледалаца, иако Лондонери не броји више од два пута толико становника! То је најлепа потврда како је интересовање овде владало за Црвену звезду. Стрелици су били Цветковић, Туровић и Павловић, а Бора и ја смо погодили стварице. У редовима домаћих игра и Јутословен – Александар Костић, иако први стрелац ево екипе.

ПЕТАК, 30. ЈАНУАР. – Преобудили смо се, и кренули на лагани тренинг. После тога у аутобусу, на путу за Нотингем Дерби (удалеко око 60 миља од Лондона) дошли смо се шалили, а нарочито кад је Мусемић показао сат који је купио и готово non-stop понављао: „Неће више Муса питати колико има са-ти“. По доласку на стадион Дерби Каунтија, икако смо да је терен на ледеи. Целе ноћи температура је била -6°C, па је у договору са нама, тренер Васовић одлучио да не играмо утакмицу. Постао је велики ризик да се неко од играча повреди па су менаџер Дербија и наш тренер доносили такву одлуку, без много устручавања, јер су нам само здравни играчи потребни за наступајући „нападар на три фронта“. После подне смо одражали један јачи тренинг и полако почели да се пакујемо за повратак у Београд.

СУБОТА, 24. ЈАНУАР. – Одржали смо само један тренинг, али јачи, пошто је за последње преишени посета утакмица Тотенхем и Астон Виле, у Лондону. Енглези су необично ошви клубу за који навијају. Астон Виле је губила са 3:0, али њени навијачи су певали без престанка! Публика је замишља само јадом и то фудбалеру због грубог старта. Били смо одашљивени таквом културом навијача, јер тамо се за

Детаљ из дневника Митра Мркеле

Један од најбољих књижевника на овим просторима, Добрица Ћосић својевремено је прекршио своју реч, када је рекао да га неко време неће бити у медијима, па је специјално за "Звездину ревију" говорио о тада актуелним дешавањима у земљи, али се и осврнуо на прошлост, као и на фудбалску Југославију. Чувена је његова изјава у том интервјуу, када се сложио да сви паметни људи, иако не навијају за Звезду, заправо су Звездаши, јер како је тада изјавио "народ воли победнике, а Звезда је управо то".

ЕКСКЛУЗИВНО ЗА ОВАЈ БРОЈ РЕВИЈЕ. ДОБРИЦА ЋОСИЋ ПРЕКРШИО ЈЕ СВОЈУ
ОДЛУКУ ДА ЗА ИЗВЕСНО ВРЕМЕ – ЋУТИ

Велики су увек међу великима

Црвена звезда својим постојањем, значењем и зрачењем носи нека битна антрополошка и етнопсихичка, карактеролошка и менталитетска својства српског и београдског народа. Она је то по својој борилачкој амплитуди, по својој даровитости, по поносу, пркосу и инату, по моћима и слабостима импровизације, по луцидности у малим могућностима, по лакоћи ризиковања извесног, по самоуверености која прелази и у неозбиљност и бахатост, по емоционалној енергији која ствара чуда, али и баца у поноре... Најкраће речено, Звезда са својим навијачима – то је млади српски и београдски народ...

Сви највећи у дубини душе су -
звездаши: Добрица Ћосић

Разговарала Александра ВУЈЧИЋ

● Али, храброст је врлина која се најтеже оспорава. Као и жртва за идеале – записали сте у једној од својих књига. Да ли мислите да је 4. март 1945. године био дан храбрих људи који су имали идеала?

Истину сте рекли. Црвену звезду основали су и у њој се поистовиштили фудбалу и спорту храбри људи који су имали идеале. Они су поверовали у могућност стварања новог друштва и у њему и новог спорта: спорта као изразито индивидуалне и колективне телесне и духовне културе. Дакле, спорта који унапређује и развија телесне, психичке и моралне моћи и вредности нове, спорта који су покретачки мотиви и циљеви засновани на дару и борилачком моралу који се награђује радошћу и славом победе.

● У данима припреме за Први конгрес Антифашистичке омладине Србије, поникла је замисао да се у Београду оснује једно омладинско спортско друштво. У то време били сте омладински активиста. На који начин сте учествовали у стварању Црвене звезде и шта памтите из тог времена?

На жалост, нисам учествовао у оснивању Црвене звезде. Тада сам се бавио новинарством. Али памтим узбуђења и радости првих фудбалских утакмица, које су нам више но једна колективна манифестација означиле стварни почетак мира и нормалног живота.

● Време између 1948. и 1953. године било је период значајних спортских успеха Црвене звезде. Управо

њени фудбалери увели су у југословенски фудбал модеран стил игре, у Европи већ прихваћен. Публика се све више окупљала око Звезде. Како оцењујете утицај једног таквог спортског друштва на развој нашег спорта тада, па све до данас?

Резултати и значење Црвене звезде не само у спортском садржају и смислу свих нараштаја наше земље, од Другог светског рата до данас заиста су, огромни. У историји друге Југославије и у последњих пет деценија бивштвања српског народа, наши спортски колективи, међу њима Црвена звезда и њени фудбалски тимови на првом месту, својим блиставим победама на међународним такмичењима, а у неким нашим историјским кризама и искушењима, подизали су морал, достојанство и дух истрајавања читавој нацији. Када нас ништа није хтело и могло да обрадује, радовала нас је Црвена звезда, и када у свету нисмо имали ниједну победу, победу нам је допринела Црвена звезда, наши кошаркаши и ватерполисти. Када су нас порицали и понижавали као земљу и народ, младићи Црвене

звезде и Партизана својим даром и вођом, својим јединственим умећем и снагом чинили су славним Београд, Југославију, Србију...

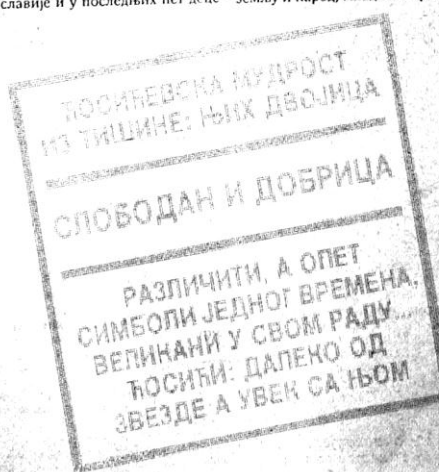
● Од 1975. године посебно, почиње експанзија успеха Звездиних спортиста. Тадашњи број освојених титула екипног првака у једној години био је једнак укупном броју шампионских титула у целом Београду. Да ли је Црвена звезда, по Вашем мишљењу, икада имала правог конкурента у домаћим такмичењима?

Имала је. Да није имала достојне конкуренте и такмаче – не би била Црвена звезда. Велики се може бити само међу великима.

● Као синоним модерног и правог спортисте, у најпозитивнијем смислу, најчешће се помиње Рајко Митић. Којег би сте Ви звездаша посебно издвојили?

Тим питањем ме изазивате у неправду. Немам право познавање спортских и људских вредности славних Звездиних спортиста. Узимам слободу да поменем само неке које памтим, најпре моје истинике, са молбом да се мој кратак списак припише мојим дугим годинама.

Поред Рајка Митића, особито ценим Бранка Станковића, Срђана Мркушића, Банета Вукосављевића, Томашевића, Ловрића, Језеркића... А како да не поменем Слободана Ћосића, организатора, мог драгог друга Ацу Обрадовића, протагонисту модерне Звезде, Љубу Вукадиновића, новинара – песника, тренера Миљана Миљанића.

Интервју са Добрицом Ћосићем ("Звездина ревија" из 1994. године)

фудбалског идеолога. Ко воли фудбал, памти асове - Шекуларица, Џајића, Безура, Васовића, Палфија, Павловића, Костића, Такача, Ахимовића, Петровића, Савића... Да не поменем велике играче Звездиног тима који је освојио европско и светско првенство, јер треба све да их поменем, а заборавио сам тачан састав тима. Унук Никола ми је на путу и нема ко да ми издиктира тај тим. Зар се могу заборавити славни кошаркаши: Ђеџ, Симоновић, Цветковић, Славич, Капичић... Па кошаркашице са калемегданског игралишта: Бранка Прелевић, Цица Калусевић, Љубица Оташевић, Барага, Ципруш, у чијим је вештинама и лепоти уживао и један Иво Андрић. Па одбојкашице - Ђокић, Станимирчић, па одбојкаши Стефановић, Боричић, Ђрвенић... Па атлетичари Корица, Стекић, млади Тошић... Много је њих који су узбуђивали и радовали неколико нараштаја спортских навијача Београда и наше земље. Хвала им.

● Написали сте да се мора веровати у заблуде да би се делало. Како бисте такву

репрезентацију, тај не почиње да се повазда и годинама мучи и учи на тренинзима. На жалост, сви дечади и девојчице, девојке и младићи са тренинга не стигну до првог тима и репрезентације. Али, њихова нестварена нада, њихово прецењивање својих моћи, њихова заблуда да су даровити и надаровитији, племенити је и часна заблуда. Без ње, ништа се велико не постиже. А какве су тек слатке заблуде нас навијача! Без наших заблуда стадиони би често били празни и полупразни.

● Да ли верујете да има истине у оној изреци по којој су сви паметнији навијачи, иако не навијају за Звезду, у дубини душе ипак звездаши?

- И ја бих рекао да је то истина. Ко воли спорт и такмичење, воли победнике. А Звезда је изразит победник. На пример, ја стари навијач ОФК Београда, не навијам за Звезду када игра против мог клуба или када победом угрожава ОФК Београд.

● Који бисте Ви период Звездиног трајања издвоји-

свест младих људи и друштво уопште?

- Радовао бих се више том Звездином народу, наравно и Партизановом народу, када би он на стадионима и на улицама испољавао мање жешћине, просташтва, агресивности. Када би њихова навијачка страст била уљуднија, када се на њихвим утакмицама не би ориле онолике псовке и гадне речи које руже лик Београда.

● Где се, по Вашем мишљењу, Црвена звезда налазила некада, а где сада у односу на домаћи и светски спорт?

- Нисам компетентан да вам одговорим на то питање. Рекао бих само да смо ми ретко даровити играчи народ. За све колективне спортове у којима одлучује дар, интелигенција и машта, ми располажемо великим људским потенцијалом.

● Санкције су се, свакако, веома болно одразиле и на Црвену звезду. Како је Ваше мишљење о томе?

- Санкције и против спортиста, њихово изопштење из међународних такмичења које данас спроводе такмичењима и врло једнака, то је прави криминал светске политикрате и срамота нашег века.

● Рекли сте да ћете, ускоро, са својим унуком који је ватрени звездаши, поново на Звездине утакмице. Шта мислите о овој генерацији играча, њиховом стилу, перспективи?

- Међу њима и ја сам уочио врло даровите младиће. На жалост, они имају према својим славним претходницима и врло неповољне услове за развој. Без утакмица са великим тимовима, ни они, ни ми, њихови гледаоци и поштоваоци, не знамо шта све могу. А спорт је данас интернационална делатност са интернационалним критеријумима. Оно што ме посебно брине и што сматрам правом деградацијом моралног бића младих спортиста, особито фудбалера и кошаркаша, то је ова санкционална трговина с њима и њихово принудно бекство у свет.

● Једино здрав разум и савест, истина и знање могу спасти српски народ од пропасти - написали сте. Ако дозволите, изгледа да се исто односи и на свет. Али и на то да Звезда - неће пропасти?

- Наравно да неће. Црвена звезда је спортски универзитет младих нараштаја. Ако је тако добро организована и пољска, како ми говорим моји пријатељи звездаши из "Мадере", ако не постане сви "менаџмент" за трговину спортистима, онда ће она одгајати будуће атлетске рекоре, кошаркаше, фудбалске, одбојкаше, ватерполо тимове за националне, балканске и европске прваке. На нашу срећу, поред Звезде ми имамо и Партизан и ОФК Београд и Рад и Војводину и Пролетер и Бу-

дуност и Раднички и Сутјеску. Србија и Црна Гора су кошнице спортских колектива. Само да издржимо до мира читавом српском народу и изласка из концентрационог логора у који су нас ставили људи зле душе и плитке памети.

● Својевремено сте били уредник листа "Млади борац". Шта посебно памтите из тог периода?

- Да. У "Младом борцу" сам започео своју новинарску делатност. Посебно памтим свој уреднички "промашај": прву фотографију маршала Тита у српској штампи објавио сам у рубрици "Фискултура" на последњем ступцу последње стране. Поступио сам тако по новинарском, уредничком протоколу и захтеву премла. На тој фотографији Тито у маршалској униформи игра шах, а за столом не види се други играч, његов противник... Фотографија има значење епохалног симбола! Она је метафора једине историје. Тај број "Младог бораца" повучен је из дистрибуције а ја партијски одговарао пред покрајинским комитетом Комунистичке партије за Србију за политичку глупост и нарушавање угледа и ауторитета вође југословенске револуције и врховног команданта Народноослободилачке војске. Било је то септембра 1944. године; био је то, колико знам, први чин наше партизанске и партијске цензуре у Србији која се ослобађала фашистичке окупације.

● На који сте још начин учествовали у спортском животу и да ли сте се бавили неким спортом?

- Био сам одавно члан Управног одбора ОФК Београда а у тој управи били су велики глумци Миливоје Живановић и Миодраг Петровић Чкаља, сликар Мића Поповић, писац Борислав Михаиловић... Од спортова упорно упражњавам брзо пешачење са пријатељима и кобу.

● Ваш литерарни опус заузима веома значајно место у нашој књижевности, па Вас многи сматрају за највећег српског писца свих времена. Да ли сте, интимно, икада пожелели да напишете нешто и на тему спорта?

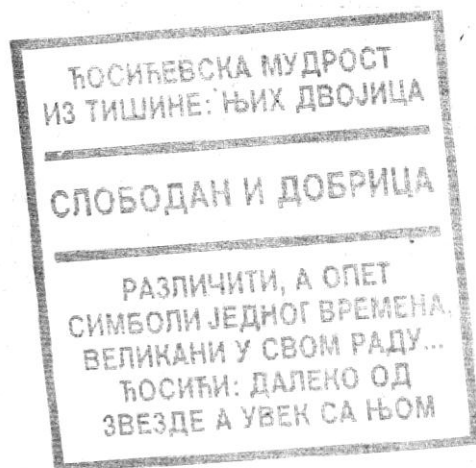
- Нисам. Не умем то да радим.

● Разговор за овај, рођендански број ревије "Звезда" Ваш је први јавни наступ после извесне "дугине".

- Јесте! За наш рођендански прекршио сам своју одлуку да за извесно време ћутим о свему што се збива у овој земљи и свету. Надам се да ће ме ваши навијачи добро схватити. А видећемо се на утакмици са Партизаном.

● За неколико дана Црвена звезда пуни 49 година. Шта би сте јој пожелели?

- Црвеној звезди желим да дочека своју стогодишницу са пет титула европског првака.

стварност пресликали на спорт? Где су, по Вама, заблуде у спорту? Да ли је управо у заблуди магија спортског наметана и, ако јесте, ко је у заблуди - играч или навијач?

- Свако стваралаштво и сваку игру носи вера у смисло, у циљ, замишљеног. А у свакој вери садржи се и заблуда. Јер је вера и вера у немогуће, у нестварно. Онај скакач и тркач који не верује да ће постати рекордер, онај фудбалер, кошаркаш и ватерполиста који не верује да ће бити у првом тиму Звезде и у

ли као посебно значајан и зашто?

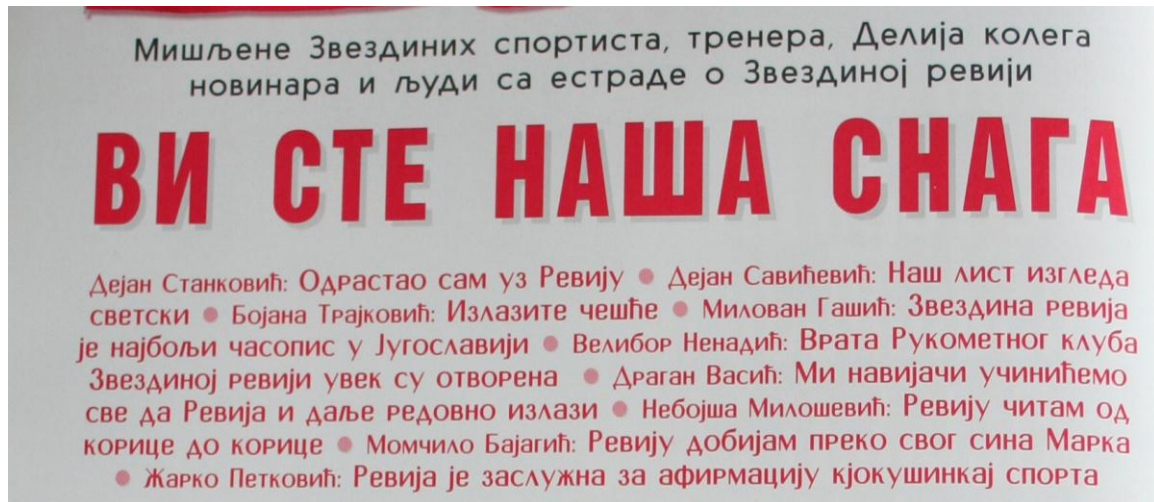
- Издајам оне периоде када је наша земља бивала изолована од света, идеолошки за време Стаљина и данас самовољним санкцијама Европске Уније. Наши спортисти у такмичењима нису се борили само за своју и клубску победу. Тада су се они борили и боре за част и славу отаџбине. Свих нас. А то су тешка, неспортска, њелудска времена!

● Како оцењујете утицај Црвене звезде на масу,

Интервју са Добрицом Ћосићем ("Звездина ревија" из 1994. године)

Колико је "Ревиија" имала значаја и утицаја на животе свих оних којима је црвено-бела боја у срцу, а нарочито оних који те боје и бране у разним спортским дисциплинама, најбоље сведоче речи управо најпознатијих спортиста Црвене звезде, који су име и славу овог спортског друштва проносили и и даље носе широм планете. Многи од њих су уз овај лист одрастали, правили прве спортске кораке, уз њу славили титуле и освојене пехаре или жалили за пропуштеним приликама. Лист се одувек трудио да свим спортским клубовима пружи довољно пажње, некада је то

успевало, некада не, али речи бивших асова, спортских функционера и активних спортиста говоре да нико од њих не замера уредништву. Напротив, сви до једног су сагласни у томе да желе да лист догура и до стоте годишњице издавања, па двестоте и тако у недоглед...

Некадашњи директор, данас председник фудбалског клуба, уједно и спортиста века Црвене звезде, Драган Џајић, истакао је једном приликом да лист изгледа светски, да се представљање спортиста врши на најбољем могућем нивоу и да би он волео када би "Ревуја" излазила и два пута месечно.

Свакако најбоља спортисткиња у историји Црвене звезде, Јасна Шекарић, својевремено је изјавила да сваки број "Ревује" ишчита комплетно, од корице до корице, да је задовољна што овај лист постоји јер он у потпуности информише о свему што се догађа у Звезди и да што се ње тиче, не мора ништа да се мења.

Милојко Пантић, легенда спортског новинарства на овим просторима, подсетио је све да је овај лист заправо прва клупска новина у некадашњој Југославији и да га он чита од малих ногу. Допада му се што је лист модерног дизајна, али како каже, не воли када стране заузимају они којима спорт служи за "иживљавање ниских страсти".

периоду да би Ревиија задржала немо које поседује и да би још више повећала тираж, што је најважније када се говори о таквим медијским изазовима. Најважније је да се једна идеја о којој мишља треба развинути, а то је контраст са младом популарношћу, са најмлађим читаоцима. Коментари београдске школе и са јединственом дефиницијом да још нису написали текстове о Звезда, о свом виђењу неке утакмице или такмичења играчама. Професори у школи са поштовањем Звездина ревија од свих текстова изабраће најбоље који ће бити објављени у наредном броју. У сваком броју ту рубрику јасно унапред друге школе. Сви уредници да би на тај начин, уласком Ревиије у многе школе читачност и продају порасли а то би имало значаја и у читавој популарности напредујућег српског спортског ревија. Можда треба организовати редовне наградне игре за које нису немогуће велика финансијска средства, а најмлађим звездама немојте награде од присуства некој утакмици или тренингу, учествовања са својим клубом.

Великом броју навијача потребни су постери Звездиних тимова и играча, па би била Ревиија пријатна више постера да поклања читаоцима. Идеја је много и сигурно је да ће најбоље зајемити, као и до сада. Јер као што је Звезда једна од највећих институција Србије тако је и Звездина ревија већ годинама једна од најважнијих ствари сваког читаоца.

Драган Станковић, экс звезда, тренутно ас Лација

- Откако сам дошао на "Маракану" читам "Звездину ревију". Пратила је сваки мој корак и малу изјаву знала је моје афирмације. Из дана у дан је све боља и боља и желим јој да буде још лепша и читанија.

Љубиша Ругумовић, бивши звезда

- Изврсно, одлично насам читао Ревиију. Мишљам сам да би новина требала да промени име, у ревију, "Одакле су Делче" (наслов моје последње књиге), јер је овај садашњи постоји старомодан.

Вера Јефтимијас, легенда мачевања и Црвене звезде

- Код куће поседујем 14 албума са сликама и примерцима Звездина ревија. Морам признати да је часопис заиста препун, чланци су јачи, а новина као новина поседује светски ниво. Једна примедба, треба још више пажње да посветите малим спортовима.

Митар Мркела, градоначелник

- И поред свих обавеза стигнем да прочитам "Звездину ревију". Као бивши фудбалер Црвене звезде и велики звездаш у сталним сам контактима како са Фудбалском федерацијом клуба и Спортском друштвом тако и са навијачима. Сматрам да је Ревиија изузетно квалитетан и садржајан клубски часопис који је нарочито важан за комуникацију између Делча и клубова црвено-беле спортске породице. Ми звездаши заслужујемо овако добру Ревиију, мишљење је нашег бившег репрезентативца Мите Мркела.

Тоша Марковић, главни и одговорни уредник "Супер спорта"

- Увек искрено желим да "Звездина ревија" задржи садашњи изглед, сматрам да би било добро да се свом наслову даје још више Звездина звезда које играју у иностранству, да неким ситуацијама покриву награду игра, таква визија недостаје. Када би Ковачевић, Југовић, Дејан Станковић, које је Ревиија прва провела и толико поклана о њима у својојшто новинарској бестарани "ушли" бар симболичним поклоном и остали звездаши учинили би исто и број

читалача повећао би се, а редовно издавање Ревиије опетало, рекао је црвеним колега, дугогодишњи уредник "Тема", једно време и нашег листа, садашњи уредник "Супер спорт магазина" Томислав Марковић.

Горан Бураковић, један од најбољих наших фудбалера

- Звезда као навијачи југославенски клуб заслужују да има своје гласило. За мене је пријатно изненађење што је "Ревиија" објективна, импресионална књига која даје неки поглед, претрпела криво мишљење и лакога поклона.

Јован Шуботић, један од виђених Делча

- Ревиија излази и постоји због навијача и спортиста Црвене звезде. Осим што нас подноси информације о успесима и неуспесима у Спортском друштву одређених и важних комуникационих канала преко којих ми из навијачког јазга остварујемо контакте са Делчама широм земље и света. Колико је Ревиија важна сегмент навијачког живота говори чињеница да смо безмало све не само познате читаоце него и колегијалне листе. Мишљам сам да је то часопис светског нивоа, који упркос свему одржава највиши професионални ниво и као таквог га треба чувати и поштовати. Ми Делче, увек сај и свим срцем уз нашу Ревиију, и сваки удар на њу био би удар на нас.

Јован Станковић, бивши Звездина крло, тренутно навијача Мадрида

- Док сам био у Звезди ставио сам читао "ревију". Сада сам у Шпанији и тек када дођем у Београд имам прилику да видим како изгледа. Драго ми је што "Звездина ревија" може да се утврди са гласилима ревије, Ревиија или Барселона.

Борислав Палевић, председник Кин-бонс клуба и подпредседник УО ОД "Црвена звезда"

- Драго ми је да постоји тако добар спортски часопис који је уједино и професионално уређиван. Чиститим јубилеј "Звездина ревија" и уједино упућујем срдечне поздраве уреднику и редакцији.

Станка Савић, европска шампионка у кин-бонсу

- Звездину ревију обавезно читам и то је права ствар. На једном месту имам све спортске догађаје у нашој црвено-белој породици. Чиститим Ревиију јубилеј, да што дуже траје и да што чешће излази.

Душан Јанковић, шампионка Балкана и Медитерана у кин-бонсу

- Звездину ревију прочитам од кораци до кораци, и увек са неистинитим оценама следећи број јер је реч о одличном часопису, баш каква је потребна нашим спортским друштвима. Чиститим јубилеј са жељом да још дуго излази.

Текст: Ирена Томовић, Драган Ругумовић, Милош Милићковић и Велимир Карановић

Један од бројева у којима су бројне познате личности искажале своје мишљење о "Звездиној ревији"

8.ЗАКЉУЧАК

"Звездина ревија" је часопис који је настао када је основано и спортско друштво Црвена звезда - 1945. године, међутим у том периоду је кратко излазио, да би био обновљен 1953. године, и потрајао до 1955. Од тада је настао својеврстан празан простор у информисању навијача Црвене звезде о достигнућима њених спортиста, те се с тога, овај лист поново и званично покреће 18. марта 1961. године. И од тада непрестано излази. У целости је посвећен спортском друштву Црвена звезда, а као такав, једини је представник те врсте у нашој земљи. Најстарији је на Балкану и један од листова са најдужом традицијом у Европи. У овом листу, који излази дуже од 50 година, могу се наћи подаци о свим секцијама црвено-белих и резултатима који се у оквиру овог друштва постижу, као и занимљивости које обичним читаоцима нису доступне у осталим средствима информисања. У време када није било интернета, мобилних телефона, компјутера и на стотине телевизијских канала и радио станица, "Звездина ревија" је била начин живота за хиљаде навијача Црвене звезде. Уз њу су стасавале генерације црвено-беле породице, уз њу се радовало, са њом се туговало, славиле су се победе и титуле, пребољевали порази.

И у своје најсјајније и у своје најтеже доба, овај часопис је увек био ту, континуирано излази већ 52 године, некада је тај континуитет значао и два броја за месец дана, некада су поједини месеци због разних потешкоћа били и прескакани, али најважније је да никада није било обуставе рада. Што се тиче тиража, и он је варирао, зависно од тога у каквим се условима радило, па самим тим ни не чуди податак да је највише примерака штампано "златних" седамдесетих година, док је сходно ситуацији у земљи, најмањи број издатих "комада" управо у данашње време. Наиме, тих седамдесетих година штампан је тираж од 30.000 примерака, од чега се продавало око 25.000. Осамдесетих је тираж смањен на 25 хиљада, од чега је продавано између 15 и 20 хиљада, да би деведесетих дошло да наглог пада и силазне путање. Како се рат ширио и земља смањивала, тако је и "Звездина ревија" штампана у све мањем тиражу, да би од 2000. године на овамо тај број био сведен на свега 2.000, од чега бива продато око 1.000 комада. Треба напоменути да се од 2006. године "Звездина ревија" може наћи и на интернету у виду онлајн издања, за које је омогућено бесплатно "скидање", па и то може бити нека врста оправдања за знатно умањени тираж последњих година.

У историји "Звездине ревије" постоји неколико акција које се протежу практично кроз читаве 52 године, колико лист и постоји. Оно по чему се овај спортски магазин издваја у односу на остале и по чему јесте јединствен и оригиналан јесу избори који се организују деценијама уназад, а од којих су свакако најзначајнији:

1. Избор за најбољи спортски пар године (спортиста и спортисткиња године)
2. Избор за фотографију године
3. Избор за спортисту века
4. Специјална награда "Звездине ревије"

9.ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Литература:

1. Илић С, Мијатовић С. (2006): Историја физичке културе, Београд
2. Група аутора (1995): Монографија "Педесет година спортског друштва Црвена звезда" (издавач Спортско друштво Црвена звезда, 1995.година)
3. Група аутора (2005): Енциклопедија клубова "Црвена звезда - наших шездесет година" (издавач Спортско друштво Црвена звезда, 2005.година)

Извори:

1. Архива СД Црвена звезда
2. Архива листа "Звездина ревија"
3. "Звездина ревија" 1961-2013, Београд